

Esitys lisäyksestä saamen kielilakiin 31 §:n Oikeusministeriölle

LLHall 05.02.2024 § 13

46/03.00/2024

Valmistelija Qvick Paula Lapin liitto

Saamelaisten kotiseutualueeseen kuuluvat Enontekiön, Utsjoen, Inarin ja Sodankylän pohjoisosat. Lapin liiton maakuntakaavoituksessa ja aluekehittämisen toimenpiteissä on noudatettu saamen kielilain vaatimuksia niissä maakuntakaavoissa, ohjelmissa ja strategioissa, joissa alueeseen kuuluu saamelaisten kotiseutualueen kuntia, eli mm. viimeistelyssä olevassa Pohjois-Lapin maakuntakaavassa ja Lappi-sopimuksessa (Lapin maakuntaohjelma).

Oikeudesta käyttää saamen kieltä viranomaisessa säädetään saamen kielilaissa (1086/2003). Saamen kielilaki koskee pohjoissaamea, inarinsaamea ja koltansaamea. Kielilaki koskee kuntayhtymiä kuten Lapin liittoa. Saamen kielilain lähtökohtana on, että asia annetaan saamenkielentaitoisen hoidettavaksi ja jos saamen kieltä puhuvaa ammattilaista ei ole saatavilla, tulee viranomaisen järjestää tulkkaus. Lapin liitto on maankäyttö- ja rakennuslain mukaan toimivaltainen maakuntakaavan laatija saamelaisten kotiseutualueella. Viranomaisen tulee kotiseutualueella oma-aloitteisesti osoittaa palvelevansa yleisöä saameksi. Muun muassa ilmoitukset, kutsut, kirjeet ja verkkosivuinformaatio on annettava saamen kielillä (Saamen kielilaki 15 §, 19 §). Saamen kielilain perusteella Lapin liitto vastaa asiakirjan ja tulkkauksen aiheuttamista kustannuksista. **Saamen kielilaissa 31 §:ssä määritellään ne tahot, joiden kustannuksiin valtion tulee osoittaa määräraha valtionavustuksena. Tästä puuttuvat kuntayhtymät eli Lapin liitto.**

Lapin liitossa on noudatettu saamen kielilakia kaikissa kielilain piiriin kuuluvissa toimissa, muun muassa meneillään olevassa Pohjois-Lapin maakuntakaavan 2040 laatimisessa. Maakuntakaavan laatiminen on pitkäkestoinen prosessi, kyseistä maakuntakaavaa on laadittu vuodesta 2017 alkaen. **Lapin liitto ei kuntayhtymänä saa saamen kielilain perusteella valtion avustusta käännöksistä ja tulkkausista aiheutuviin kustannuksiin.** Kulut ovat Pohjois-Lapin maakuntakaavan valmistelun osalta yhteensä noin 83 000 euroa, eli kaavan valmisteluajalle jaettuna noin 12 600 euroa vuodessa. Suhteutettuna aluesuunnittelun käytössä olevaan budjettiin vuonna 2024, käännöksiin ja tulkkauksiin kohdennetaan jopa puolet asiantuntijaostopalveluihin varatusta rahasta. Lisäksi kaavan laatimisprosessissa asetettiin saamelaiskulttuuriryöry 2018 saamelaiskäräjien kanssa käytyjen neuvottelujen johdosta. Ryhmän kulut olivat noin 46 623,45 euroa.

Esittelijä maakuntajohtaja Riipi Mika Lapin liitto

Päätösesitys Lapin liitto vaatii, että lappilaisten kuntien oikeudenmukaisen kohtelun vuoksi OM:n on aloitettava välittömästi kielilain muuttamisen valmistelu niin, että saamen kielilakiin 31 §:n lisätään kuntayhtymät. Näin myös kuntayhtymät voisivat käyttää käännöskustannuksiin valtion määrärahaa samoin perustein.

Päätös Hallitus hyväksyi päätösesityksen yksimielisesti.